

Rozhovor

Překotná výstavba rychle mění tvář měst a obcí. Ne vždy jde o krok správným směrem. Podle architekta Jana Sedláka, který pracuje na urbanistických úkolech pro Prahu, by kultivovanému rozvoji měla aktivně napomáhat zastupitelstva obcí a především zájem veřejnosti.

Za posledních deset let vyrostla všude kolem nás spousta satelitních městeček a nových sídlišť. Často se kritizují, co je na nich vlastně špatné?

Nejspíše to, že jim chybí pro město potřebná pestrost. Je tomu tak téměř vždy, když vznikne

Quo vadis, veřejný prostore?

Architekt: Města by měla víc hlídat, co se postaví na jejich území

větší celek v krátkém období, aniž je čas a vůle vytvořit potřebné širší zázemí pro veřejný život. Typické pestrosti nepřidává ani to, že se do těchto „sídlišť naležato“ nastěhovali lidé jedné generace, navíc ze stejné sociální vrstvy. Podobně jako tomu bylo kdysi na sídlišťích. Existuje zde podobný problém anonymity. Je charakteristické, že svět končí již u vchodových dveří. Enormně malé pozemky a praktická absence veřejného prostoru, redukována na minimální obslužné komunikace, jsou černým snem o městském urbanismu.

Proč se v takovýchto podmínkách špatně žije?

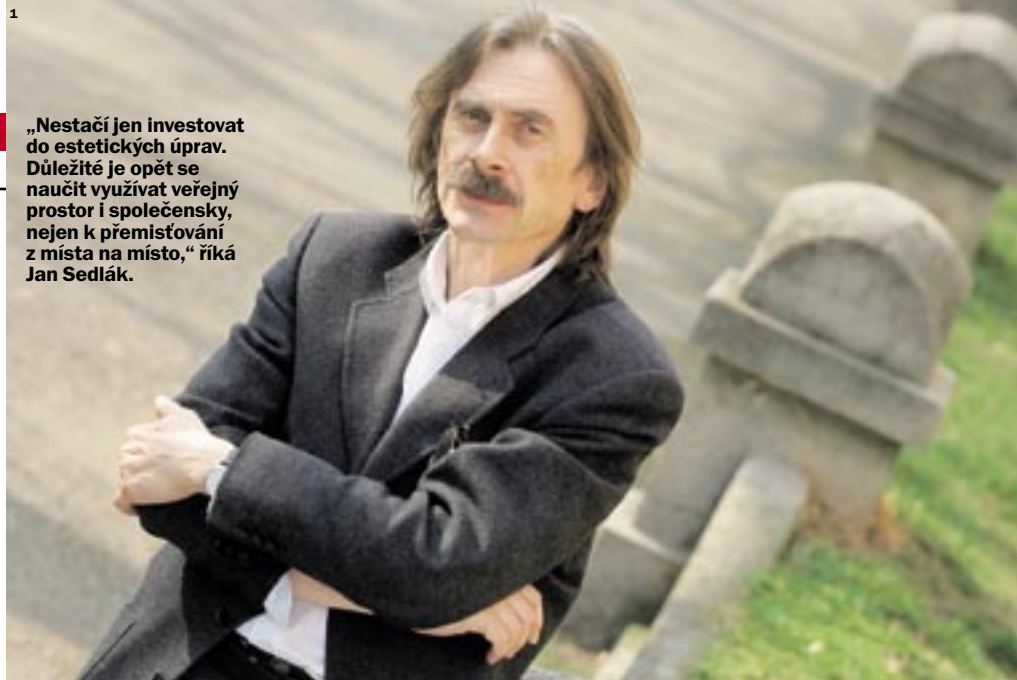
Lidem chybí veřejný prostor, v němž by mohla vznikat větší či menší společenství a probíhat tradiční městský život. Dům na rozparcelovaném poli sám město nevytvoří a k dobrému životu prostě nestačí.

Mluví se o tom, že lidé, kteří si kupují nové bydlení, už dokážou lépe poznat kvalitu. Jsou nové obytné komplexy skutečně lepší?

Po roce 1990 vzniklo mnoho urbanisticky velmi pochybných souborů, především rodinných domů. Vžily se pro to nepěkné výrazy „restituční urbanismus“ a „podnikatelské baroko“. Byla to často forma zástavby řízená opravdu nahodilými majetkovými poměry. Architektonicky šlo o jednoduchou kyvadlovou reakci na estetiku panelových domů. Myslím však, že tato etapa snad již končí. Vyváženost investice do domu a pozemku se postupně proměňuje, architektonická kvalita domů se zlepšila. Urbanistické problémy celku se však zlepšují pomalu. Souvisí to se snahou vytěžit z pozemků maximum.

Co čeká nekvalitní projekty v budoucnu? Hrozí jim vyliďnění?

„Nestačí jen investovat do estetických úprav. Důležité je opět se naučit využívat veřejný prostor i společensky, nejen k přemísťování z místa na místo,“ říká Jan Sedlák.

Do budoucna je to téměř neřešitelný problém. Sám si tuhle otázku kladu a nenacházím odpověď. Lidé, kteří si tyto domy na počátku devadesátých let pořídili, zde hledali luxus. Jeho pojetí je dnes však zcela jiné. V extrémních případech tak patrně dojde k určité proměně sociální skladby obyvatel. Chybějící veřejný prostor se sem však již doplnit nedá. Je tedy nutné, aby si i obce a budoucí obyvatelé například kladli vyšší cíle.

Jaké by si mělo vedení měst a obcí klást požadavky?

Ráda obcí je jistě ráda, že se rozroste o pár domů, ale na druhou stranu by se také neměly bát vznášet na budoucí formu zástavby vyšší požadavky. Třeba na zřizování a kultivaci veřejných míst, doplnění nebo opravu veřejné vybavenosti, výsadby veřejné zeleně a podobně. Jako protitlak na místy jednostranné aktivity developerů může působit i veřejné mínění. Významným nástrojem koordinace rozvoje obce je přitom územní plán. Ten je vlastně jakousi společenskou dohodou o budoucí podobě území. Proces jeho vzniku zahrnuje mimo jiné veřejné projednání, mož-

nost vznesení připomínek v průběhu zpracování. Po jeho schválení se stává nejen omezením, ale především určitou garancí základních principů budoucího obrazu sídla nebo jeho části.

Bývalé Nákladové nádraží Žižkov za několik let zcela zmizí z mapy Prahy. Místo něj vyrostou nová čtvrt. Studie vznikla ve vašem ateliéru. Co pro vás bylo při navrhování důležité?

Pokusili jsme se vytvořit kousek opravdového pestrého a plnokrevného města s vlastní identitou i autonomií. Jakési miničtvrť, města ve městě s vlastními náměstími, bulváry, ulicemi, pasážemi, ale i městským parkem, uličními alejemi a vlastními zelenými osami, navazující na okolí. Navrhli jsme území s několika odlišnými prostředími. Od intimních situací uvnitř jeho obytných částí až po velkoměstskou hlavní třídu, centrální náměstí a velkorýsý veřejný park. Existuje zde nabídka různých forem bydlení, od tradičního velkoměstského typu bydlení v blokové zástavbě s obchodními parterly až po bydlení rodinného charakteru ve viladomech a terasových domech s velkým zastoupením okolní zeleně. Území je obklopeno rozsáhlými plochami již existující zeleně. Blízko jsou Židovské pece, Parukářka a Olšanské hřbitovy, které propojí nový centrální veřejný park o rozloze tři a půl hektaru.

V nových čtvrtích z posledních let se tak velký park neobjevil. Myslíte si, že se podaří ohlídat, aby takto velká plocha zůstala nezastavěna?

Je nutné s tím někdy začít a být optimistou. Myslím, že to možné je. Tím spíše, že celková nabídka ploch pro výstavbu v daném území je i tak velkorýsá.

Ing. arch. Jan Sedlák

Fakultu architektury ČVUT absolvoval roku 1977, v současnosti zde působí jako odborný asistent a vede ateliér v Ústavu navrhování. Ve svých četných územněplánovacích dokumentech se zabýval především problematikou urbanismu historických měst a obcí. Mimo jiné pracuje na urbanistických úkolech pro Prahu, zejména na její památkové rezervaci a na čtvrtích z konce 19. století. Stál také u zrodu Společnosti Petra Parléře, která každoročně vyhlašuje veřejnou ideovou soutěž o nejlepší návrh architektonicko-urbanistického řešení veřejných prostranství a architektonického řešení budov veřejné správy.

Během příštích let by z bývalého Nákladového nádraží Žižkov v Praze měl vzniknout plnokrevný kus města s rozlehlým parkem. Tedy alespoň podle urbanistické studie, kterou pro Prahu 3 vytvořil ateliér Jana Sedláka.

Platí to i pro zbytek návrhu?

Urbanistický návrh na úrovni studie nemůže sám o sobě zaručit, že bude realizován přesně podle původních představ. To je věcí závazného regulačního plánu. Naše studie je založena na principech, které jsou logické a racionální i z pohledu developmentu. Také proto jsme zvolili poměrně jednoduchý pravouhly prostorový koncept umožňující četné variace bez narušení základní myšlenky.

Nejde jen o to, novou čtvrť postavit. To, jak se zde lidem bude žít, záleží také na nich.

Lze v lidech podpořit pocit, že si jejich okolí zaslouží péči?

To souvisí opět s životním stylem. V devatenáctém století byl veřejný prostor součástí reprezentace města a jeho pýchou. Na něm společnost prokazovala svoji kulturnost a bohatství. Dnešní pohled je jistě, mírně řečeno, méně okázalý. Trochu jsme pozapomněli, v tradičním smyslu slova, městsky žít. Ne náhodou jezdíme po městě stále častěji terénními vozy, chodíme oblečení jako na pláži, jezdíme na kolech i po chodnících... Ztráta bytostně městského způsobu života může do

budoucně negativně ovlivnit i tvářnost měst. Souvisí významně také s individualizací životního stylu. Pro nápravu věcí nestačí jen investovat do estetických úprav. Důležité je opět využívat veřejný prostor i společensky, nejen k přemisťování z místa na místo.

V některých evropských městech jsou významné veřejné prostory a jejich obraz natolik ceněny, že mají i svá poměrně přísná pravidla užívání, regulaci podoby, množství a barevnosti reklamních zařízení... Asi by větší kontrola našim městům také pomohla.

Lenka Krejcarová ■